

[Finansministeren.]

nævnt — ingen tvivl om, at vi i den nuværende situation må stille mod, at der tilvejebringes et betydeligt overskud på det samlede statsbudget.

For det andet kan man begrænse forbruget af specielle varer ved mere direkte finanspolitiske indgreb, f. eks. ved indenlandske forbrugs- eller omsætningsafgifter samt ved told eller andre former for afgifter, der specielt rammer udenlandske varer. Denne fremgangsmåde blev til en vis grad betrådt ved de forslag til forbrugsafgiftsforhøjelser, som blev fremsat den 8. august, og dette synspunkt må også tages i betragtning ved kommende forhandlinger om afgifter.

For det tredje kan både en mere almindelig og en mere speciel finanspolitisk stramning anvendes som støtteforanstaltning i forbindelse med andre forholdsregler, der mere direkte sigter på at begrænse valutaforbruget. Sker der således gennem rationeringer eller skærpet importregulering en begrænsning af forbruget af visse varer af udenlandsk oprindelse, vil der blive frigjort en vis købekraft hos forbrugerne, og denne købekraft vil vende sig mod andre forbrugsgoder og derved delvis forøge forbruget af andre valutakrævende varer. Vil man forhindre dette, kan man ved skatter eller afgifter fjerne det efterspørgselsoverskud, som opstår ved den direkte begrænsning af forbruget af udenlandske varer.

Det var, som man vil erindre, den sidste vej, regeringen betrådte med sine forslag om afgiftsforhøjelser den 8. august, og forhandlinger om sådanne forslag må nu optages.

Den konklusion, jeg når til, er altså, at den valutariske udvikling under alle omstændigheder gør en finanspolitisk stramning påkrævet i den kommende tid.

Inden man tænker på andre midler til stramning i finanspolitikken, er det rimeligt at spørge, om der kan opnås besparelser ved en bedre økonomi i statshusholdningen og ved at slette udgiftsposter, som ikke er nødvendige. I erkendelse heraf blev der i foråret nedsat et spareudvalg med repræsentation fra de politiske partier, som er repræsenteret i finansudvalget. Udvalget tog straks fat på arbejdet og var i gang med en undersøgelse af hele finanslovens område, da ferietiden og valgsituationen medførte en pause i arbejdet. Dette vil nu blive genoptaget.

På baggrund af den alvorlige økonomiske situation har regeringen for nogle dage siden udsendt et sparecirkulære, som retter en

alvorlig appel til alle statsmyndigheder og tjenestemænd om at spare på alle felter, hvor det er muligt, og angiver visse retningslinier for sparebestræbelserne.

Jeg kan sige her, at man fra regeringens side vil følge disse bestræbelser for sparsommelighed i statshusholdningen meget nøje. Heldigvis er den danske statsadministration ikke således beskaften, at pengene sløses væk på grund af en udelig administration, og det er derfor klart, at skal der opnås væsentlige besparelser, vil det kræve ofre og resignation fra de institutioner og befolkningsgrupper, det på forskellig måde går ud over. Der vil også kunne opstå spørgsmål af politisk karakter, som vil kræve medvirken både af repræsentanterne i spareudvalget og af selve rigsdagen.

Af særlig betydning er det, som jeg allerede har påpeget, at der udvises tilbageholdenhed på anlægsbudgettet i det omfang, de øgede udgifter til forsvaret vil lægge beslag på knappe materialer og arbejdskraft.

Man må dog gøre sig klart, at det vil tage nogen tid, før de foretagne besparelser vil blive mærkbare, og da valutasituationen tegner så mørkt, kan jeg i øjeblikket ikke se, at der skulle være mulighed for at formindske de beløb, som regeringen allerede før valget stillede forslag om at tilvejebringe gennem skatter og afgifter.

Jeg skal nu til slut fremsætte nogle bemærkninger vedrørende pengepolitikken. Det er sådan, at statsfinanserne omfatter betydelige ind- og udbetalinger udover de foran omtalte indtægter og udgifter til driften og anlægsvirksomheder. Gennem optagelsen af lån kan staten reducere pengemængden i samfundet, og gennem afdrag på statsgælden og ved statens udlån til forskellige formål kan staten forøge likviditeten i samfundet og dermed også påvirke renten.

De vigtigste forskydninger på kapitalregnskabet siden begyndelsen af dette år og til og med udgangen af september er følgende:

Staten har i marts måned optaget to lån på markedet til et samlet beløb på 250 mill. kr.; heraf anvendtes 30 mill. kr. den 1. juli til indfrielse af ældre statslån, således at der netto er indgået 220 mill. kr.

Endvidere har finansministeren i år benyttet den stående bemyndigelse til at udstede skatkammerbeviser, og der udestår for tiden ca. 90 mill. kr.

Udover de nævnte indbetalinger til statskassen er likviditeten i samfundet blevet reduceret gennem andre kapitalindtægter — hvoraf de vigtigste er kroneværdien af Mar-